۱۳۲۶ سنه ۱۷ جمادی الاولی   سهنبه   ۱۹۰۸ سنه ۳ اییون №32

اخطار:

یبارلگان یازولرنی اوزگارتوگه هیئت تحریریه اختیارلیدر. باصلمغان مقاله‌لر کیرو یبارلماس. امضاسز مکتوبلر باصلماس.

غزیته‌نك بهاسی

سنه‌لك ۳ صوم آلتی آیلق ۱ صوم ۵۰ تین ۳ آیلق ۱ صوم شاکردلر ایچون ۳ آی‌غه ۷۵ تین قزان شاکردلرینه آیلاب ۲۵ تین.

آدرس:
Казань, Редакція газ. „ЭЛЬИСЛАХЪ“

الاصلاح

ЕЖЕНЕДѢЛЬНАЯ ГАЗЕТА
„ЭЛЬ-ИСЛАХЪ“

قزانده نسخه‌سی ۷ تین   علمی ادبی هفته‌لك غزیته   چیت شهرلرده ۹ تین

فهرست:

اوقوچی ملی محرر (قازاق)
کملرگه بیگره‌ك قیونلق
کتابلر حقنده محاکمه (داملا)
ادبیات (شعر)
مکتبلر وترکیه سمسارلری
بزنی ایسکه توشورمیلر (خاتون‌قز عالمی)
چیله‌بیده یاکی اصول قدیم مدرسه‌سی
شویتساریه‌دن قایتوده
کچکنه فیلیه‌تون (اوو.. شادلق. یوبیلی‌لر)
مکتوبلر

قزان ۳ اییون

بوکونلرده پیتربورغ یاش تاتارلری طرفیندن تأسیس ایتولرگه اویلانولغان «نشر معارف» جمعیتینه حکومت طرفیندن رخصت بیرولگان. جمعیتنك اوصناف بیك کیك بولغانلقدن، اگر یاشلرمز اهمیة بیرب، قوللریندن کیلگان قدر خدمت ایتسه‌لر، شبهه‌سز، جمعیت طورمسه‌لر وجودکه کیتره آلاچقلر.

موگار قدر بزنك بتون رسمی آرگانیزاتسیه‌لرمز جمعیة خیریه‌لر واتفاق پارتیه‌سندن عبارت بولب، بولرنك هر ایکیسنده یاشلر مداخله ایته آلمیلر ایدی. جمعیة خیریه‌لرگه طولغان، یاریسم مترقی کوپیسلر، اتفاق المسلمین باشینه منب اوطرغان طار بورژوازنی پالیتیکا، بولرده، یاش قوتلرنك مداخله‌سین، بتونله‌ی امکان خارجینه یاصاب، هر ایکی آرغانیزاتسیه‌ده ملة ایچون اهمیتلی اشلر اورنینه، ثلله نیندی واق تویه‌ك حرکتلر بله‌ن اکتفا ایته‌لر

ایدی. حاضر، باشلاب، رخصت آلونغان «نشر معارف» جمعیتنی، اوصتافینـڭ کیڭلـگی ومقصود ایتب قویغان نرسه‌سینڭ عمومیلغی بله‌ن، یاشلـر ایچون بتون قوّتلرین صرف ایتب اشله‌شرگه بیك اوڭغایلی آرغانیزاتسیه بولاچقدر، لکن بر طوغریدن یاشلر تیزره‌ك حرکة ایتب، اش باشینه غیر مطلوب کشیلر کیلوب قوناقلاغانچه، اوزلری کرب طولارغه تیوشدر.

ظنمزچه، بو جمعیتنڭ اسمندن‌ده آڭلاشولغانچه، باش مقصدی هر تورلی یوللر بله‌ن خلقمز آراسینه معارف وضیـا نشر ایتو بولـب، مادی ومعنـوی قوّتلرنکده ایڭ ظور قسمـی طوغریدن طوغـری شوڭار صرف ایتولرگه تیوشدر. ایشتومزگه کوره: جمعیة باشلاب شوشی اشلرنی وجوده کیترگه بو کوندن طرشاچقدر:

پیتربورغ اهالیسی بالالری ایچون ایرلر وقزلر قاتوش مکمل ابتدائی مکتب، قارتلر ایچون کیچکی فن کورصلری. یاش اوسمر یکتلرنی روس مکتب‌لرینه حاضرله‌ر ایچون کالمیکنیژنی کورصلر وآڭار پانسیونلر. روس مکتبلرینده اوقوچیلر ایچـون تاتار تلی وادبیاتی درسلری. روس مکتبینه حاضر-له‌نبده کررگه مادی قوّتلری یتمه‌گانلرگه اعانه. تربیه‌گه دائر فنی وادبی بر ژورنال نشری وغیرلر.

«نشر معارف» جمعیتینڭ اوستافی بوینچه اعضالر هر ییردن یازولا آلالـر. جمعیة‌نڭ اشلـری اعضالرنڭ کوبره‌گینڭ تله‌ولری بوینچه یورتوله‌چکدر.

شوڭار کوره‌ده یاشلر ومعلملر تیز وقتده جمعیة‌که اعضا بولب یازولب، کوبره‌ك طاوشنی اوز یاقلرینده بولندررغه طرشورغه لازمدر.

اعضا یازلو ایچون یللق، فقط، اوچ صوم چلینسکی ژنوس کیره‌ك.

بز اوز طرفمزدن جمعیتنی چن کوڭلمـز بله‌ن تبریك ایتوب، بتون یاشلر، معلملر، شاگردلرنی قوللریندن کیلگان قـدر مـادی ومعنـوی اعانه ایدوشرگه چاقرامز!

یازوچی ایلان اوقوچی.

(۳۱ نچی دن ما بعد)

یازوچی — محرر افندی! مین اویلاغانده بیك کوب نرسه‌لر، حتی یخشوق زور، زور مسئله‌لرده اویلیمن. یـازا باشلاسام برسنده یازوب بولمی‌ئه، غزیته‌لرده آز اویلاب کوب یازغان کشیلرنیده شاقتیغنه اوچراتامن. بعض محررلر یوقغنه نرسه‌نیده بیك ته‌ملی بیك باللی ایتدروب یازالر. مونه مین سیندن شول حقده تز چوگب صوراماقچی بولامن: نیچك ایتوب ته‌ملی یازارغه؟ ونیچك ملتکه یارارغه؟ قسقه‌سی ملی محرر بولورغه نیچك یازارغه کیره‌ك؟

اوقوچی — اهضاسنی قاراب — بن سنی باشدوق بلمشدم. قازاق بوبزگه تییار ایندی دیب اویلامشدم، واقعا حاضروك به‌یله‌نورگه توتندوك.

یازوچی — یوق، یوق به‌یلنمیمن. مین اورنسز به‌یلنونی اورمده سویمیمن. تیك ملی محرر بولورغه درتم قوزغالغانلقدن مصلحت صوریمن.

— اشانوب بتمیمن بتووندده ملتمی غایة سودیکمدن وملی محررلری چوغالتورغه طربشدیقمدن، اخلاصمله دیبورم: سنڭ ملی محرر اولمیه درنڭ اولیورسه عبارة‌لرڭ برآز ترکلشدرملیسڭ. بوقسه بریله برقباورام دلیله جریده‌ـدونلرنی بلچراتمق مناسـب دگل. عثمانلیچه یازمالی... بوبر. ایکنچیده افندم...

— سوزڭنی بولب بولسه‌ده ئیتمیم ئلـی: آلای یازغاچ عوام خلقی توشنه آلمی بیت. آلار فائده‌لنه آلمیلر. غزیته بیگره‌ك آلار اوچون کیره‌ك...

— سن یاشسڭ ملکی تانیمیورسڭ! ترجمانه باق! اونیندا این صاف دل، گوزل عباره‌لرله ۲۵ سنه دوام ایتدی. بتون ملته اساس قوردی. روسیه تاتار ترکـلرینڭ ملیت حسن اویغاتدی.

— توغری ایته‌سڭ! ملیت اویغاتدی، سوزم یوق. لـکن مین آڭاغنه رضا توگلمن: چیرك عصر دوام

ایتوبده بورونده‌انوق بار ملیت تعصبن آرتدروغنه کفایة ایتمی. درستن أیتکانده شوکا ۲۵سنه خدمت ایتدی دیب أیتوده اویات، اگرده تاتار تلنده ۲۵سنه برغزیته دوام ایتوب مسلکیده آزراق... بولسه ملیت حس‌نگنه اویغاتمی، بلکه ثلله‌نرسه‌لر توغدرغان بولور ایدی. اول تقدیرده بزده یوقودن یاتی‌غنه اویغانوب کوزبزنی طرناب اریتلرنی سورتب ماتاشماس‌ایدوک. اول أریتلر، باشقه مللتلرده‌گی کبی، کوبدن بتکان تازارغان بولور ایدی. مینمچه غزیته عوام تلنده بولسه ۲۵ سنه‌لك ترجمان خدمتنی ۲۵ نومره‌ده ایفا ایتاچك یاری، یاری، یخشی، ایکنچی؟».

— یوق، یوق سن مالاکاصوص، ترجمانه دل اوزا-دیبورسك آنك قدر خدمت ایتوب قارائلی!».

— یارار ایندی آنی بولایغنه ایتامن. مینك آنك تعلیم بابنده‌غی خدمتینه انکار ایته آلمیمن بیت. ایکنچی؟ «.

— ایکنچیده افندم، بونی ایندی ملت حقینه‌غنه أیتامن(-یارار ایندی‌ریالانما!) افراد مللتدن کوله-سکه تیوش، خصوصاً ملتمزنك اهل ثروتندن کوله‌رگه یارامی. بولایده بیت آسترتنغنه فائده‌لنمق ممکن. نه قدر آنلری ماقتاساك شول‌قدر فائده‌سی وار...

— یوق ایندی افندم، مین آلایسه سینك ایلان سوبلشه آلمیمن. مین آلای تاریلکه توتارغه اوسنالغم یوق. آندی جعلی، ریائی مللچی بولغا-نلقمدن بولمغانم آرتق.

«اوقوچی قرغیز (قازاق‌ترگل)»

اوقوچی — امضاسن قاراب قازاق لفظن کورگاچ-قانیکی مونا و بزدك قازاقدك جارغانن‌اوقوب آلاین. بزدك ناغاچی (توغان) نی‌جازا دیکین.

— جرق چراغم، قطعاً پکرلیسك. مین‌قرغیز ایمیسمن. مین‌ثلیکی صاری نوغایدارك بری من...

— اوی‌پرمای!! أو نی دیگ‌انك؟ قرغیز ایمیس دیسکبی؟ اینك‌چه بزدك تیلك قایدان بلدك! مینمبن نی اوشون بزدکچه سوبلیسك؟

— صولای قاراغم، مین قرغیز ایمیسمن، تیك قر-غیزدارك بورونغی مقطی زماندارنده کاپرلرگه ناپا-دینیه‌لرینه قارسی تورور اوشون‌بزدك قارة‌آتایارده سزدك چیگنزکه ژیبارکاندار. مینده سونده‌توروب سونده اوسکیندیگ‌مدن بر آزغانتای قرغیزشه‌ده‌اویرا-نوب قالوبمن. مین ثلیکی، ثلیگی قاراشیکپه‌تندك آتنی قازاق دیگانی بولامن.

— اولای بولسه جازباباق قوی! اوقومایوق قویاین. اول قارا شیکپه‌نندك قلغان قلیغن آیتوب بترورلك ایمیس. آیناور آز بولغان جوق. سینده سو قاراشیکپه‌نگه شوقون... کبرسی بیلم...

«قازاق»

کملرده آغرلق؟

ملت یوقلاغان، غفلت باصقان، یخشی برلان یامان‌نی آیورمی، فائده برلان ضررنی آکلامی، اوزینك برنرسه بلمادیکنی «دین‌دارلق» دیوب بوری‌در. شونك اوچون، برنرسه بلورگه ایسابی حسابی یوق. اخلاقسز، حیات اجتماعیه‌گه ایك آرتق ضررلی برحالت‌که کیلگان، دین توتوده چیك غلوگه آیلانوب اصل دین اسلام‌دن ملت براقلاشقان، بناءً علیه هنر وصنائع‌گه آیلانوب قاراوچی‌ده یوق. دنیا علمی، دنیا اشی دیه‌درده قرت اوزه‌در. علم زراعت هیچ یوق. سودا قولیدین کیتوب بتکاننی‌ده کوروچی یوق. الحاصل کیره‌ك دنیا کیره‌ك دین جهتدین بولسون، ملت حالی آیانچ، قزغانچ. شولای بولغانده هیچ شکسز بو دنیاغه وداع ایته‌مز. شبهه‌سز ایکی یوز یلدین صوك انقراض. اوقوچی‌لر، اوشبولارنی کوب یازدیلر ایندی، سینك بوگون ایسکا توشکان، دیوب عیبلرگه آشوقماسونلر، بو قدر ایسکی

سوزلرنی اوزون مقدمه ایتوب یازدوم، ایلك باشقه یازوب قویغان سؤالیمه جواب یازمق اوچوندر.

ملت‌نك حالی شوندای قزغانچ، بلکه آغر صولوده ایدکینی، حمد اولسون، آکلاوچیلاریمز یوق توگل. آکلاب شول قورقنچ حالندین وشول انقراض یولندین تارتوب چغاروب، دنیاده راحت راحت یاشی بیله تورغان اورن‌غه ایلتوچی یولغه کرتورگه، وخلق‌غه آك، فکر بیرورگه، غفلت یوقوسندین اویغانورغه وقت یتدکینی بلدررگه، آتا بابادن قالغان عادتلرنی «دین» دیوب یورودن طوقتاتورغه...الخ.

طرشوچیلارمزده بایتاق. وبو یولده فداکارلق کورساتوچی‌لریمز، وشول یولده آغر یوکلر تارتوچیلریمزده کوب‌در. فقط شول آغرلق کملرده؟ بن، غزینه‌چی، ژورنالیست، ناشر، ومحرر توگلمن. شونك اوچون آلاردن خبرم یوق. بو آغرلق آلارغه نچه واغون، یاکه نچه پوط، توشدکینی‌ده بله آلمیم. شبهه‌سز آلارغه آغردر، قیون‌در، لکن بن بلمیم.

بو توغریده آغرلق کوتارگان‌لرنك میگا معلوم بولغانی: نفقه‌لری خلق اوستونده بولوب، خلقغه خدمت ایتو نیت خیریه‌سی برلان، اصول صوتیه برلان بالالر اوقتوچی (روسیه‌نك هر یرینه تارالغان) آول امام‌لرینك مترقیلریدر.

واقعا بو امام‌لرده، شبهه‌سز آغراق، بو امام‌لر شك‌سز آیانچ‌لار. بو امام‌لارنك درجه‌لرینه قاراغانده، آغرلق‌دین آلوش (حظ) آلارغه کوب تیگان. آیحای، بو آغرلق‌نی کوتاره کوتاره آروماسه‌لر یارار ایدی: بیچاره‌لر، امام بولور، جانی تورماز، ملك بلا برلان بولسه‌ده مکتب صالور. خلق بو آراده برنیده سیزدمی، شونك اوچون طاوش طن یوق. بر وقت پارتالر، قلاص تاقتاسی، حاضرلار، مونه شول کوندین باشلاب بیچاره‌نك باشینه کونده بریاکی قیامت، کونده بریاکی فتنه؛ اوقتورغه توتونور، ایجك اورنینه الفبا کتابی توتدیرور، مونه دخی: بوبزگه کیرکمی...... بز رسول‌الله بولندین آیرولمی‌بز....... بزگه شیطان اوقووی کیرکمی........ اوّل اورس‌دین آقچه آلا...... اول، دین بترورگه اورس‌غه یاللانغان........ مکتب‌ده‌گی (....) تاقتاسینی یمره‌مز، ایده‌گز! (کوبسنچه کروب قانفیسقاوات ایته‌لر......) بو خال‌لرنی کورگاچ، کورشی قارا گروه ملالر، قوب قوری صالام‌غه اوت تورتکان کبی، دین شریعت بوینچه اول اوقونك حرام‌لغی حقنده برایکی فتوی‌ده بیروب یباره‌در. آلارغه تیز اورس‌دین قارتوز، اورس کولماگی کیلور، بالالرغزغه‌ده شولای کیدرورلر دیوب قوتورتورغه توتونادر، قارا گروه ملالرنك قوتور تووی بوینچه محله خلقی: ده—اول ایسکی کتابلرنی سوگه آلارنی اوقوتمق، بارده تار بالاق‌لر یازغان کتابنی، اگرده قرأت ترکی اوقوته باشلاسه ینه قیامت — ده سین اکیه‌تلر اوقوته تورغان ملا ایکان‌سك! سین بزنی شولای قارالتورغه تلی‌سك ایکان!...... اول باقاده قوچق (کلب) نی، نیگه اوقورغه کیرك؟! اوقوت منم مالای‌غه استوانی، فضائل‌الشهور! وباشقه‌لارنی.....

ده —— سین قرآن‌نی اعوذسز اوقوداسك ایکان!........................

ایدی ملك بلا برلان، بوزمك فتنه بلوطلاری آرقلی بیك آزغنه بالانی اوچرنچی صنف‌قه قدر آلوب بارالسه، امام افندینك جانی چدامی، حساب، تاریخ جغرافیه، کیرك. وآلارغه آلات، خریطه فلان کیرك. بولارنك کیراکلی فن‌لر ایدیکن نچوك

اینوب خلقغه آڭلاتورغه؟ کتاب آلوگز دیوب نچوك اینورگه؟ بر توگاراك دیوب نچوك اینورگه؟ نچوك اوّل یرنی کوتاروب طروچی اوگزلارنی اوتروب هلاك اینوب بترو مشكل بولسه، شول نسبة آغردر یر توگاراك دیوب اینو.

اینمك آغر، اما لکن اینمایینچه یارامی، امام افندی اینه‌در جغرافیه اوقوتا باشلی..........

هو—آول گورکیله، موللا، ثلله قایچان فتوی تابقان، جغرافیه اوقو حرام، آنی اورسلارغنه اوقی‌در آنی اوقوچیلارده تیز اورس بولورلر.........

دیگان سوز آولنڭ الوغ سندین کچی‌سینه قدر ایشوتلگان! امام افندینڭ مکتبندین ینه‌نی قدر بالانی آلالر...............

اوقوچی افندیلر! سز خاطرگزدین چقارماگز که خلق خادمی دیموکرات امام افندینڭ معیشتی، کون کوروشی شول محله برلان، ومحله اوستوندین.

ایمدی شول امام نچوك اینوب خدمت اینسون؟ نچوك اول، معلم آلسون؟ آنڭ آلغان معلمینه کم اعتبار اینسون؟ معلم آلماز ایسه اوزی نچوك چداسون؟ ایشته اوشبولار هربرسی بر آغر یوکنی تشکیل اینه‌لر. شونڭ اوستینه امام افندی اسمینه برغزیته کیلوب توشسه ینه آول شاو کیله. امام افندینڭ دین‌سزلگینه تمام‌قناعت‌قیلالر.........

الله صاقلاسون اول امام اسمینه، بیرام تبریکی اولاره‌ق تورلی بنا رسم‌لری کیلماسون، توتوب اوتر وورلرده......

مونه شوندای امام‌لارنی مین، بیك آغر یوك طارطالار دیوب بلامن. خدمت‌لارنی تقدیر ایله‌لنورگه تیوش دیوب بلامن. اوشانداق شول قوم‌دن ترقی آلغه بارمقنی کتو حقسز دیوب بلامن. آلار بودنیادن تیز اوکچه کوتاره‌چك‌لر دیوب بلامن.

بدرالدین

یاڭا کتابلر حقنده محاکمه

یکرمنچی عصر قویاشی:

(کریمبایف اثری. شرف مطبعه‌سی نشری)

بو اثر، روس شاعرلریندن قصّه، قصقه شعرلرنی تاتارچه‌غه شعر بلەن ترجمه اینولگان نرسه‌لردن عبارتدر. مونده ترجمه اینلگان شاعرلر، خصوصا پوشکین، فقط تل وتصویرات جهتیندن‌گنه ادبیات عالمینده اورون احراز اینوب، فلسفی جهتلری بیك ایسکی کیته‌رلك توگللردر. شوکار کوره‌ده بولردن، شول ظاهری حسنلری بیه‌رلسه، ادبیات عالمنده قیمتلری قالمی دیه‌رگه ممکندر. کریمبایفنڭ ترجمه‌لرینه قارالدقده، بولار، تصویراتدن خالی وقبا ترکیب اینلگانلکلری اوستینه‌ده تاتار اشعارلرینه بیك کیلشمی تورغان روس وزنلرینده یازلغانلردر. قبا ترجمه اینولگان دیگان سوزیمه دلیل اولارق بو اثرده‌گی «صو آناسی» بلەن «الاصلاح» ۲۵ نچی نومروده درج اینولگان ق. ایسانباێوا ترجمه‌سی «صو آناسی» نی چاغشدروب قارارغه توصیه ایتەم.

طاڭچیلر

(ملا ش. ق اثری. کریمف، حسینفلر نشری)

بوغنه یتمیلر ایدی تاتار مطبوعاتی آراسنده! پارازیت، قزل، اشپیون، دانوسچی دیگان‌شکللی سوزلرنی قات قات یازودن عبارت بایلر فیرمه‌سینه ساده خلقدن آنچه جیب بیرور ایچون چغارلغان، بو یازو چوبی برو قت ثلله کملرنڭ تکّه‌لرینه تیگان طاڭچی‌لرنی سوگودیب اویلاب یازلغان بر نرسه‌در.

حاضرگه قدر، تاتار خلقی سیرکنی‌بیك سویسه‌ده، تاتار معیشتینده کلاونلر کورنمی ایدی. حمدلر اولسون کینه‌تکنه مطبوعات کلاونلری وجودکه کیلوب پلوسکی آستراآومیه‌لری بلەن طالچوکچی تاتارلرغه شغل یاصادیلر.

اثرنی اوقوغانده پارازیت دیگان سوزلرنی بیك کوب کورگانلکدن محرر جنابلرینیڭ مطبوعات پارازیتی دیه‌سم کیله‌دی. داملا

ادبیات

. . . . . گ،!

مصلحت

سین دیسك ایمش، که شاعرگه بارام
بارمه، بارمه سین ئه‌ردم آتغار ئه‌رەم!
اوز اویکچه شاعر اول جرلی دیسك
جرایسه طلارغه کوکللی دیسك
سین آلای ایتکانچه ای قاشك هلال!
بارده، بر قوش کیبتندن بلبل آل
آل‌ده، چینلکده یابوب صایرات آنی
ماقناسون حسنکنی سین صارغایت آنی.

. . . . . گه.

بای بالاسی بیت آنی کیمسنمه یانکدن قووب
جیلکه‌که قول صالسه ده‌شاقطی اوزون باصقچ قریوب
طوت جانم، طوت آوماسون «ترپ» اینمه‌سن طوت باصقچن
شونده یادکدن چقارما، کاسه‌نکده آچقچن!

. . . . . گه:

اوچراغان یولده، سینی کورگان، ئیلگان اول بوگن
اول شوکارده شادلانا بیت، چن جوله‌ر توگل دیگن!
کورگانك بارمی سینك قرآنده‌غی مدیحه‌کی؟
اول سینك وصفکده: «لا شرقیه، لا غربیه» دی!
کوك کتابینك سینی بلگانلگینه شاق قاطرب
اول حاضر آلغان «صباح» دن بر کلام الله صاتوب.

شوره‌لی.

مکتبلر و ترکیه سمسارلری.

٣٢٠ نچی «بیان الحق» ده طومسکی‌ده سنتری امتحانلر سرلرده‌سیله واعظ نوروزف طرفندن بر مطبوعات بلچراقلیغی کوریلدیکندن ملتی توغریلق ایله بلوشدیرونی بورچم بلەرك شول مقاله‌نی یازمایه مجبور بولدم.

شویله‌که: مقاله‌نی یازوچی افندی بلدیکمه کوره، بو کونلرده تأمین معیشت جهتندن آغر حالگه قالمش بولورغه کرك، برنی بلماگان نادان دیه سوگوب یرو دیکی وخلقنی آنك علیه‌سینه قترتوب یرودیکی اسماعیل افندیه؛ اخلاقسزلار، دینسزلر دیه سویلاب کندو غرض شخصی‌سنی وجودکه چیغارورغه وسیله ایتدوب توتدیغی یاش معلملره یاشیللی قارالی تریلکه‌لر توتوب، یالغش یولغش عباره‌لر ایله حالندن کلماگان تشکرلر بیان ایدییور. مونك اوسنینه‌ده نه سیاسی ونه اجتماعی نقطهٔ نظردن قارامایچه مطلقا، قزاننك پچان بازاری اینچیلری وتیر یچیلری آغزنده سویلانه تورغان سوزلر ایله مکتب مدرسه وروسچه اوقودنده لاف اورییور.

اوّلگی قارت ملالرنك بد دعا ودینسزلکلر ایله قراللانیدیقلری کبی واعظ افندیده «الفت» جریده‌سی اوقوشدیرغالاغان بولورغه کیره‌ك قزیل «مالایلر» قرالی ایله قراللانوب مینی اویالتماقچی ویامان کورساتماکچی بولادر.

ابی شول، پارازیتلق وسماسارلق ایله «قزیللق» بربرینه بیك مقابل ودشمانلر شول، شوکار کوره «قزیللق» یازوچی افندینك کیفنه‌یارامی تورغاندر. فقط مجلسلرده «روسیه‌ده بارسی اوچ پارتیه بار برسی سوسیال دیموقرات برسی سوسیال آنارخیست وبرسیده ریوولیتسینیر» کبی سوزلر ایله سیاسیدن معلومات ساچوب یروچینك همه‌سوسیالسیتلیکنی اسناد نبولمه، قاچوب ترجمان جریده‌سی اوقودن وروس مکتبنه کروب تحصیل ایدودن ملی لیکنی ایسه، روس

مکتبنه کروب اوقوماودن، «ذاتا» لفظين قستروب ترکچه سويلاودن عبارت دیب بلوچينك بنم «قزيلليقمنی» آکلی آلووی عجب .

نه ایسه یازوچی افندينك اول سوزلری بنی هيچ اویالنماديقی وآچولاندیرمادیقی کبی درجه میلك برده کموتمیه چك اولغانغه همده آزغنه معلوماتی اولغان کشی قاشنلده «قزيلليق» خورلق بر اش بولماغانغه، بوسوزلر ایله مینی خلق کوزندن توشروب ، یازوچیغه مینم اورنده بوشایه چق بولماغانغه بيك اورنسز هم فائدهسزگه یازیلغان. صوکره بنی «تاتار مدرسهلرنده مینی چروتمش» دیبور . بونی بن هیچ انکار ایتدیکم یوق . بن اوزم بونی اقرارایدوب سویلی ویازا باشلادیقمه نیچه ییللر اولدی اینده .

هم بر وقتلده، «بنم سیاستدن، حیات اجتماعیه دن معلوماتم کوب، استانبول پارسده دارالفنون تمام ایتدم روسیهده حقوق شعبهسنه دوام ایدیبورم ، سلطان ایله زورهناسبتده بولدم، مفتی ایله دوستلقم زور دیه ماقتانوب یوردیگمده یوق، دعوی ایتدیکمده یوق . چونکه مین شول چروگان مین ایلهده الحمد لله اوز طرودم ایله، بایلار ایشوك توبینه جغلوب اینهلوب ، یاکه طویلرده جرلاب اعانه جیوب بروماینچهده تماقمنی تویدره آلامن . ملته حالمدن کهلهن خدمتنی ایتهمن . بر وقتدهده ملته خیانت ایتدیکم یوق ، هم نیتمده یوق . شوکار کوره اول سوزلرده بيك فائدهسز ، اورونسزلاردر .

مکتب مدرسه مسئلهسنه کرشوب، «ابتدائی رشدی مکتبلرده گیمنازیه وریالنی مکتبلرینك ایکی اوچ قلاصلق معلوماتنی ویرمالی» دیبور . اول افندی روس مکتبلرینی ترکنك یارم یورطی مکتبلرینه قیاس ایدیبور بولور . یوقسه عملیاتده بوکونده ممکن بوله تورغان بر ایش دگلدر . اوّلا بزم ابتدائی و رشدیلرمزگه معلم یوق ، کتاب یوق . گیمنازیه وریالنی معلوماتن ویرورلك معاسی ، استانبول جامعهسنك اون بیل یاتقاننی دگل، ایللی بیل یاتقاننی واستانبولك برنی دگل، اون دارالمعلمین تمام ایتدم دیه ادعا ایدوچینی کیترلسهده بولمیهچقدر . شول یوق سمسارلق، غالوستوغلی پارازیتلق قیلوب یروچیلرنك بولاچق دگل .

حاضرگه ایندی ، متفق علیه ، اولان بر فکر وارکه؛ اوّلده ملا معلم اولمیهچق کشیگه مطلقا روس مدرسهلرینه مکتبلرینه کروب اوقومق وشوندن ملتمزك ترقی وسعادتنی ایزلامهکدر . بونی ملتچیلرده قزیللرده یاشللرده هسی متفق اولدیقلری حالده سویلیورلر . تاتار ملتینك سعادت وترقیسی آندهغنه بولماسهده، تاتارلار آندنغنه آلا آلالار دیبوب بولهدر . چونکه فرانسه، آنگلیهگه بارماق تاتارلرنك کوبسنه میسر اولمیهچق. استانبول مطلق چن تاتار ایچون ضررلی .

ایشته شوشی اساسلره مبنی مین مسلمانلره ، ابتدائی مکتبنی اوز لساننمزده تمام اینکاچ روس مکتبلرینه کروب اوقومق کرك دیم طومسکی مسمانلرینهده مطلقا، شول کرك شولای بولغانلغنه طوم مسلمانلری اوزلرینك سعادت وبایلقلرینی صاقلی آلاچقلر دیم . یوقسه استانبولغه تقلید ایله یاصالغان یارطی، یورطی رشدیهلرده اوقوب برتینك فائده کورهچك دگللر . صوکراق بونی اوزلریده شبهسز آکلایهچقلردر .

سوز آخری اولهرق شونیده یازامکه؟ ملتنك حیات وبقاسنه عائد اولان مکتب مدرسه ، اوقو اوقتو اشلرینه اینچی تیربیچیلرنك فاناتیق جاهل ملالرنك مداخلهسندنده آبدراب بتکان ایدوك . ایندی ترکیهدهگی سمسار وجامع سوخنهلرینك قاینوب مداخله ایدوب بلور بلماز خلقنك فکرین بوزماولاری وشالری اولمغان بیوك مسئلهلرده مداخله ایتماولری مطلوب دور .

معلم: ا. بیکقولف

خاتون قز عالمی.

بزنی ایسکه توشورمیلر.

تاتار غزیته‌لری «دارالمعلمین» آچومسئله‌سن بیك قوّتلاب یازالار. بیك کوب قز»، قزو مقاله‌لرده یازدیلر. همان یازالر بو اهمیتلی مسئله‌در.

لکن تاسفکه حجاب مسئله‌سنده قاراگروه‌لر برله سوگشکان غزیته‌لر، محررلر ایلك اهمیتلی تعلیم مسئله‌سنده ایرلرگه «دارالمعلمین» کیراك دیه نچقردقلری وقت بز خانملرغه «دارالمعلمات» کیراك دیه نیك قچقرمیلر ایکان؟ یکرمنچی عصر کنجلری آغزندن بو سوزنك ایشدلماوی وبتونلای اونوتولووی بزنی زیاده تعجبده قالدره‌در.

حریت، مساوات تیاترده‌گنه کیراك دیب بله‌لر میکان ئلله؟بوبله ایسه بوبیك بیوك برخطااعتقاددر، آندی اورنلرده اوزلری بارودن[؟]اویالماسه‌لر ایدی بزم زور چالمالی صوفی حضرتلرمزده کوبدن مساوات مساوات دیه نچقرغان بولورلر ایدی.

غصپرینسکی‌نك ۲۵ یللق خدمتی ایچونده «دار-المعلمین» صالورغه تیوشلی کوره‌لر اورنبورغ کبی بیرلرده اوشبو مناسبت ایله «دارالمعلمین» بنا قیلدرغه قرارده بیردیلر. نی ایچون «دارالمعلمات» صالدررغه قرار بیرمیلر؟ ونه ایچون بزم ملی غز-یته‌لریمز «دارالمعلمات» صالورغه تیوشلی کوروب یازمیلر؟ «دارالمعلمات» سز بزم معلمه‌لر قایده یتشسونلر؟ ئلله حاضرده‌ده مشقت برله اوزلکارندن معلمه‌لك خدمتنی ایتار ایچون حاضرلنگان معلمه‌لرده یاری دیماکچی بوله‌لرمی؟ قایده قدری بزم جهالتمزنی اوزانمقچی بولالر؟ قزانده مدرسه‌لرنی برلشدرو مسئله‌سنده بر مدرسه‌نی «دارالمعلمین» یاصاونی تیوش کوره‌لرده، نی ایچون بر مدرسه‌نی «دارالمعلمات» یاصاونی تیوشلی کورمیلر؟

ایشنه شو سؤاللرم ملت‌ؤاللری اولدیغندن، غزیته لرنـك خصوصا: وقت، اخبار، یولدز، ترجمان کبی غزیته‌لریمز جواب بیرسونلر! بقالم نه کبی جوابلر ایراد ایدرلر...

معلمه: ماه‌سرور بیکمبیوڤا.

مسلمه ژینشچینا ڤراچ

بوییل، زینب عبدالرحمانوڤا خانم پیتربورغ عالی کورصلرین تمام ایتب، خاتون طبیبه‌لك شهادت نامه‌سن آلوب چقوب، تاشکند ناحیه‌سینده بر بیرگه‌ظور ژالونیه بله‌ن خاتون طبیبه‌لککه تعیین ایتولدی.

جناب‌حق تاتارمزده امثالین کوبه‌یتسون.

چیلابیده یا کا اصول قدیم مدرسه‌سی.

بو مدرسه‌نی قارار ایچون مخصوص باردم. خلفه آلدنه کیچ بولغانغه‌می بیك تیزگنه قایدن کیلدکز دیوب صوراشوب، سبق بیرورگه کرشکانگه، بنك مدرسه ایچنده کوزمنی آرلی بیرلی یورته باشلاب، بالالرنك بیتلری، باشلری صاری قوتر، قوللری صنقی، نچو ایدکنی کوروب گناهسز صبیلرنك جهالتکه قربان بولولرندن یغلاو درجه‌سنه کیلسامده، خلفه‌نك الب ایکی اوسوئن، الب ایکی آسوئن... أنْ أُنْ اِنْ دیوب سبق بیرووِنی ایشتکاچ کولمی توزه آلمادقدن، آغزمی یاولق ایله قاپلاب، استیناده کورنگان بر کاغدنی اوقورغه توردم. خلفه أنْ أُنْ اِنْ‌نی بتررووی ایله ایبله‌شم(مدیرکز کم، ژالونیه ایله‌می اوقوته‌سز، شاگردلرکز کوب ایکان، اوزکزگنه ئلگره‌سزمی) دیوب صوراشورغه کرشدکدن، بنك تیزوك اورنمه کیلوب اوتردم، خلفه (آیغه ۱۵ صوم ژالونیه ویره‌لر، اوستنه بالالردن ۸ صوم خیر کره، تاغی ۳۵ بالابواسه‌ده ئلگرور ایدم) دیه بیك تیز جواب بیردیك، بولمه‌سنه کروب کیتدی.

۱ـــ۲مینوت صوڭنك، ڤاله مدیر لفظنی آخترینك تابماغانغه، (بزژدیك ایله اوقوتمیز، ژدینك مدیر بوله) دیگاچ بزاوزمز خطاء ایتەش ایکانمز، بو یورتنی کم صاتوب آلدی، سزگه ژالونیه کم بیره دیدکك (یورتنی عبدالله آغای آلدی، ژالونیەنیك اول بیره؛ لکن آنچه‌نی ش. سلیموف، ز. صاقی اللین وباشقه‌لر دفتر ایـله جیه‌لر) دیدی. بن مذکور فامیلیه‌لرغه برآز حسن ظنم بولغانغه، نی درسلری اوقوته‌سز، حسابك ڤله اوقیلرمی دیوب صوراسامك (بز ماؤژب‌نی‌گنه اوقوته‌مز، آنه بزنڭ درسلر اعلامك کورگانلـگان) دیوب، قولی ایـله استینداغی کاغدنی اشارت قیلغانغه، آچولانغاننی بلوب، تیزگنه اورنومدن توردمك بارك الله دیـه مشار الیه کاغدنی اوقی باشلادم. هم قزق ایچون برحرفنك اوزگارتمی کوچروب آلدم. تاکه‌حرمتلو اوقوچیلر بوآدمنی خلفه اینوب پاره‌جیناوچیلرنڭ نیگه تروشدقلرنی کورسونلر.» اعلام ایها الناس عافیل اولماڭز: توبانگی ذکر قیلوب یازغـان شی‌لردن اگرترتیب‌گه اختلاف اش قیلسا ڭزبحکم استاذ ذاجز قیلنچاق‌سز هیچ‌رعایه قیلماینچه ۱نچی ادع‌لرگه قارشی خلاف‌اینماساق ۲نچی‌قالطی طاوش برله نجقرماسقه ۳نچی اوستال اوستینه اوطرماسقه ۵نچی چیقاص ۲۱ دان ۱نچی صاعـت‌گه قالمـای کیله‌رگه ۶نچی کندز ۱۰نچی صاعتدن باشلاب۱۱نچی قدری یازو یازارغه ۷نچی اوشبو یازلغان‌شیلرنی هر بر وقتده اداء قیلورغه تمت تمام»

شاید عزتلو اوقوچیلر بوپروغرامنڭ هرلفظنك بولغان خطالرنی کورگاچ سزنکده بوذات‌شریفلرنی ملت مقروبلری افسادچی دیوب سوگرگه کیفڭز کیتماس شولایده سلیموف جنابلری اصول جدید مدرسه‌سنك برسبقنی‌ایکی کره‌اوقوته‌لر، پروغرامنی معلم‌لر اوزلریگنه توزیلر، مینی مدرسه‌گه‌کرتمیلر دیوب‌اویالمی نیتمی سویلی، ڤله اصول‌جدیدگه‌ده مذکور اعلام کبی پروغرام توزومکچی بوله، اوزڭزنڭ شخصینگزایچون ڤوله‌رگه‌آیاغنی‌سوزغان نادان باشقردلرنی تاغی سز حیات معنوی‌دربولغان علم‌دن محروم ایتمکچی بوله‌سزمی؟ اول بالالرپاش وقتلرنك علم‌دن ثلش آلماغاج نجان آلا آلورلر.

اصلاحچی‌نڭ ایبداشی

تاتار غزیته وژورناللرنك یازیلوبك پیتربورغك «مطبوعات» اداره‌سـی طرفندن دقت‌که آلنـه‌رق آنڭ مجموعه‌سینه قید ایدلگان.

مقاله‌لر:

«برملانڭ‌کونلك‌دفتری» قزان‌مخبری. نومر ۲۷۵.

«شرق موزیقه‌سی» ولی آپانایف «الاصـلاح» نومر ۲٤.

«اوقورغه صوصاب طوروچیلرغه» ش. احمرف. «الاصلاح» نومر ۲٦.

«معلملر اسیزدینه عائد» ابراهیم بیکقولـف. «الاصلاح» نومر ۲٦.

«ترکستان‌ولایتی» احمدجان‌بیکتیمروف «شورا» نومر ۸.

«یاڭی کتابلر حقنده محاکمه» داملا. «الاصلاح» نومر ۲۵.

«خاتون قز عالمی — آولـدن طاوش» زینب. «الاصلاح». نومر ۲٦.

«حسین افندی غائبوفنڭ ترجمهٔ حالی» ابراهیم غائب زاده. «شورا» نومر ۸.

«دارالمعلمین» عصمتی. «تربیه» نومر ٤.

«یاشلرگه بولاڭ» قازاق. «الاصلاح» نومر ۲٦.

«روس‌ادبیاتی» قلم. «شورا» نومر ۷.

«خاتون‌قزعالمی» زبیده میرولیژا «الاصلاح». نومر ۲۵.

«کرستیان ایچون سیلسکوخارایستوننی اویشستوالر» م. سامی. «قزان مخبری» نومر ٢٧٦.

«سه‌پر خاتونلرینڭ دقتنه». «سه‌پر قـزی» «الاصلاح». نومر ٢٤.

«تعلیم وتربیه‌گه دائر». «معلم» «الاصلاح». نومر ٢٥.

«غراف تولستوی» محمدغیاض. «قزان مخبری» نومر ٢٧٣.

«بزه‌قایسی علملر لازمدر؟» محمد نجیب تونتاری «شورا» نومر ٧.

«بوگولمه‌اویازنڭ مکتبلر» طوبکین. «الاصلاح». نومر ٢٤.

«ادبیـات کیچه‌سی» «اوصال» «قزان مخبری» نومر ٢٧٣.

«روسیه‌ده اینارودیس مکتبلـری» ف. ك. «شورا» نومر ٧.

«وقت»

داخلی خبرلر:

٢١ نچی مایده پیتربورغ تاتارلرینه «نشر معارف» جمعیتی تأسیسینه گارادوناچالنیك طرفندن رخصت بیرلگان.

چن کوڭلمزدن اشلکلی جمعیت بولب دنیاغه کیلووین تلیمز!

بو یل کوزدن اعتبارا معارف ناظری ٢٥ قالاده غرادسقوی اوچیلیشچه آچماقچی بولادر. مذکور اوچیلشچه‌لردن ١٥ سی دورتار قلاصلی، ١٠ سی ٦ شار قلاصلی بولوب، بو صوڭغیلارنڭ فرانسوزچه، نیمسچه تللر، هم زراعت درسلری، بوخغالتیریه هم کرتله‌چك ایمش.

پیتربورغ «دارالفنون» نڭ ١٩٠٧ نچی یلده ٨٢ پرافیسور ٢١٢ معین پرافیسور بولمش.

استودینتلرنڭ حسابی ١٠،٣٦٥.

اونیوٚیرسیتیتنڭ یللق مصارفی: ٩٤٢،١٤٥ روبله بولمش.

استودینتلردن آلنغان: ٣٦٠،٦٣٠ روبله.

اعانه‌لردن توپلانغان: ١٠٧٤،٧٥٢ روبله.

خصوصی «دارالفنون» نڭ کتبخانه سنڭ ٣٧٥،٨٧ جلد کتاب بار.

رازمن غربیرناسی «اجی» قریه‌سندن یازالر: آوله‌زده بولغان مکتبلرده بو یل امتحانلر نچار چقدی. خصوصی کاییپف‌لرنڭ مکتبنده.

کیله‌سی کوزگه، صدقـه ایچونگنه تورا تورغان معلملر اورنینه یخشیراق خبردار معلملر آلدررغه کیره‌ك دیب.

اداره‌زگه اربندن یازالر: شهرمزه مخصوص اوله‌راق اوفا معلملرندن «میرزا زاهد» افندینی اماملقغه تعیین ایدیکمز کبی مذکور افندی اشی تصدیق قیلنماسدن مقدم شهرمزه کیلوب اصول صوتیه ایله بالالره تعلیم ویره باشلادی هم یکرمیدن آرتق شاکرد جیلدی شول شاکردلر مای اونینه قدری دوام ایتوب ١١ نچی مایـده عمومی امتحان اجرا ایدلدی؛ امتحان وقتنده امتحان کورو اوچون شهرمزنڭ اهالیسی جیلدق کبی، اوّلده هیچ نرسه بلمگان بالالرنڭ دورت آی اچنده قرآن قرائت ترکیه، یازو، حساب (جمع ایله طرح) علم حال اوگرانوب گوزه‌ل جواب‌لر ویردکلرینی کورروب اهالی اوقتودن ممنون اوله‌راق امام افندیه هم‌امام افندینی نصب ایدرگه سبب اولان سوداگرلرمزه هم‌ده یرمنکا وقتنڭ مکتب فائده‌سینه‌دیه اعانه قیلمش همتلو بایلرغه کروب رحمتلر اوقوب طارالدیلر.

کلثوم خانم اسفندیاروۋا

مسکاۋا دارالفنونك طبیه شعبه‌سن تمام ایتوب، بـو یـل امتحان بیروب "Женщиная врачъ" خاتون طبیبه‌لك شهادتنامه‌سن آلغان. بو خانم قرغز قزی بولدغندن، بتون مسکاۋده اوقی تورغان قرغز یاشلری، امتحاننی تبریك ایتوب آدرسلر تقدیم ایتمشلر.

صارتوف شهرنـده اونیویرسیتیت آچـار ایچون معارف مینستری برپروغراما توزوب، تعطیلدن صوك سنتابرلرده غ. دوماغه کرته‌چك دیب روس غزیته‌لری یازالر.

روسیه‌نك بعض بـراورنلرنده «اوچیتلسکی اینیستیتوت»لر تأسیس ایتوحقنده معارف ناظری بوآراده دوماغه بر لائحه کرته‌چکدر.

باکو شهر مکتبلرینك ٤ سن روسکی ارمنسکی یاصارغه هم یاکادن شهر اداره‌سی حسابندن سکزعدد روسکی ارمنسکی آچارغه قراربیرلگان اخبار

بوبی مدرسه‌سی

بوندن برایکی آی مقدم «الاصلاح» «واخبار» غزیته‌لری آرقلی بوبی شاگردلرندن فاتح افندی فیض‌اللین واحمدگرای افندی مجیدوف طرفندن، شاگرد قرداشلرمزدن، فنون جدیده‌دن بی بهره اولانلر، اگرده فنون جدیده‌دن آزمو، کوبمو خبردار اولوغه تله‌سه‌لر، بوییل جایگوسین بر مخصوص صنف آچامز اگرده کیلوچیلر اولسه اوقوتامز دیب، اعلان قیلنمش ایدی.

ماینك برندن باشلاب هر طرفدن کیله باشلادی، حاضرده چینده‌ن کیلگان شاگردلرنك عددی، ٢٥ له‌ب بار. آراده معلملر هم بار.

اوقی تورغان درسلری: حسابدن کسر، جغرافیه، حکمت طبیعیه، هندسه، حفظ صحت، علم اشیا... در.

وآندن باشقه مدرسه‌نك اوز شاگردلرندن صنف کوچو ایچون حاضرلنوچیلر باردر. نور محمد.

پشپکده مکتب اجتهادی بالالرینه ٣ نچی مایدن باشلاب ٩ نچی مایغه قدر امتحان اجرا قیلنوب بالالر عموما گوزل جوابلری ایله خلقنك تحسیننه موفق اولدیلر. آخر کونی ٩ نچی مای جمعه کون امتحان طوینده کوب خلق جیئالوب بالالرغه مکافاتلر تقدیم قیلندی. معلم‌لره مکافات اوله‌رق حاضر اولان خلق یوز بیش صوم آقچـه جیئوب بیردیلر. صوکره ١٨ نچی نومر «الاصلاح»ده مکتب اجتهادی هیئت اداره چیلینلری خصوصنده لیاقتسز بعض سوزلردن صوك «امتحان وقتنده خلق ایکنچی چیلینلـر صایلیمز دیلر» دیگان شیخ امضالی برذاتنك سوزینه قاراب خلقغه ایکنچی چیلینلر صایلارغه قوشلسه‌ده خلق چیلینلردن راضی لقلارینی بلگزوب شولارنك اوق خدمتلرنده دوام اینمه‌لرینی اوتندیلر. یازوچی

آلماتادن یازالار

بزنك آلما آتاده یکرمی مکه قریب مسلمانلر بولب، اصللری هر قابوسنك بر ترکی نسلی بولسه‌ده، لسان آداب معاش جهتندان باشقـه بولو سببلی هر قابوسینك اوزلرینه قاراغان محله مسجد مکتبلری واردر.

شهرمزده یدی مسجد بولب نوغای محله‌سی، ترانچی محله‌سی، صارت محله‌سی، دونغان محله‌سی هم چالا قزاق محله‌سی، دیوب، هرقابوسی براسمله آتالمقده‌لردر.

هر محله‌نك اوزینه کوره مکتبلری بولب، صوفی‌لری هم ملالری باردر. مکتبلرده ته‌لـگیده‌ـ بایاغی (قاپباطرقولامباطرلو قولو) نی ئاله نیندای صوفی قارت خلفه‌لر اوقوتمقده‌لردر.

شولایده ترانچی مکتبی ایله، نوغای مکتبی بر آز اصلاح قیلنوب، یاڭی ترتیبنی قبول ایتسه‌لرده مادی یاردم یوقلق سببلی بیك ضعیف، صو اوستونده قامشقه یابشوب تورغان قبیلدن بین الخوف والرجاءدر.

اگرده آلما آتا خلقی همه‌سی بر اتفاق بولوب، مکتبلرنڭ برسن ابتدائی، برسن رشدی ایتوب، اقتدارلی معلملر آلدرسه‌لر، اول وقت یاش بالالرنڭ عمرلری ضایع اوتمای، بلکه شهر اطرافنده‌غی بدوی حالده یاشی تورغان قزاق آغای انیلرمزده فائده‌لنورلر ایدی.

یوق، تأسف، مڭ تأسف! یراقده توگل کورشیلرمز اولان قاپال، طوقماق، دن عبرت آلوکیره‌ك ایدی؛ یوقسه شهرمزده بایلرمزده یوق دگل. عجبا همه‌سی قارون طبیعتلی بولوب بتکانلر. آلای دیسه‌ڭ طویغه آقچه‌نی هیچ قزغانمای، اوچار مڭ دورتار مڭ اوستایلر. اما ملت یولینه دیسه‌ڭ صوقر بش تین‌ده بیرمایلر. شوشلای یاش ملت بالالرینڭ عمرلری ضایع اوتمکده‌در.

ملت آناسی اولاچق یاش قزلرنڭ عمرلری بیگراکده آیانچ حالده‌در. قارت آبصطایلرغه یورب هیچ نه بلمای، روس اینکاندای نی تودی، نی سودی عمرلری ضایع اوتمکده‌در. بزنڭ آلما آتا خلقی قزلرنی اوقوتو دیسه‌ڭ بالکل یات کوره‌لر. آلارنی فقط بر اویونچقغه صاناب، بر صارتنڭ خاتونی اولسه، آنڭ آقچه‌سینه قزغوب، آلتمش یتمش یاشار قارتلرغه اون ایکی اون یاشار قزلرنی بیززاپروص بیره‌لر. اگرده مذکور طرز ایلان دوام ایتسه‌لر عاقبت بالکل خور بوله‌چقلر.

قزان خبرلری

روسیه‌نڭ مشهور محررلرندن بولغان غراف لیف تالستوینڭ ٨٠ یاش طولووی مناسبتی بله‌ن قزان «اونؤیرسنیت» اداره‌سی طرفندن تالستوینی فخری اعضالقغه صایلامشلر.

ایره‌یناژ باقچه‌سنده پورچیننی «بورژقلر»نی اوینا رغه یوروبده پالینسه‌میستر رخصت بیرمه‌گان تروپپا بو آراده «آرقادی» باقچه‌سنده شولوق «بورژقلرنی» اوینایاچقلر ایمش.

تاتارسکی اوچیتلسکی اشقولانڭ مای ٢٧نده امتحانلری تمام بولدی. بویل ١٧ یکت اوچیتلکگه شهادتنامه آلدیلر.

عالمجان حضرتنڭ خصوصی کتبخانه‌سنڭ بنا سنی توزه‌توب، عموم استفاده‌سی ایچون اینمه‌کچیلر.

بو کتبخانه‌نڭ بناسن توزاتو ایچون آتاسی م. علییف جنابلری ٢٠٠٠ صوم آقچه بیرمش.

حاضرده بناسن توزاتورگه توتندیلر.

شؤیتساریه‌دن قاینوده:

٢٣نچی مایده جمعه کون تنفس نیتی ایله شؤ یتساریه باغچه‌سینه بارمش ایدم. کوڭلم تله‌گان قدر یوردکمدن صوڭره قایتمق ایچون ژاغونغه کروب اوتوردم. مین ژاغونغه کرگانده ژاغون ایچنده پچن بازارنده مسجد تیره‌سنده سودا ایتوچیلاردن م. حاجی اوتوروب توره ایدی. ژاغون قوزغالدرغه وقت یتکاچ ایشکدن بزنڭ یانمزغه اوچنچی قلاصده چیپرگنه، ادبلی، نزاکتلی گنه بر مسلمان خانمی‌ده کروب اوتوردی.

خانم افندی کروایله بزنگ مکه ماچیسی حاجی افندینگ کوزلری مایلانوب، اورنندن صاچراب چقارغه تله‌گان کبک، قاتالی باشلادیلر.

آلای ایندی، بولای ایندی، تماقلرنی قروب کوزلرنی قصدی. لکن عفیفه بولغان خانم مونگ بولای قیلانوبنه هیچ اهمیت بیرمینچه مونگ ادبسز برکش ایدوکنی سیزوب، بلمگانگه صالنوب اوطردی. بزنگ حاجی افندی اشینی نیچکده آکلاته آلماغاچ خانم افندینگ آرقه‌سینه زوننیک باشی ایله ترتوب تماغنی تاغی قاطیراق ایتوب قروب قویدی.

خانم افندی نی اشارگه بلماینچه برآز آبدراب باردیده ژاغون استانسه‌غه کیلوب توقتاغاچ توشوب قاچدی.

خانم افندی توشوب کیتکاچ بونلرنگ یانلرنده بولغان ماتورغنه بر یگت حاجی افندیگه خطاب قیلوب: «ای حاجی افندی! سزنگ کبک بیوك آدملرگه مونده‌ی اشلر برده کیلشه‌ی بیت، سزنگ اوچون برخاتونغه مونده‌ی کوز ایله قاراوگز خاتون قزلرغه الرغ بر سوزلن بیت» دیگاچ حاجی «یوق ایندی اول شونده‌ی بولماسه شوبتساریه‌غه کیلوبده یوررمی» دیوب استراحت ایستاب باقچه‌لرغه تنفسکه چقغان خاتونلرغه عفو ایتولماسلك بر سوزنده بولدیغنی آکلاتدی.

مونه مین بو واقعه‌نی کوزم ایله کورگانگه بو اوزی کش کوزینه حاجدن قایتقان حاجی کبك صرف کورنوب یوروچی ومچل تیکرسنده سودا اینوچی اویاتسزنگ شونده‌ی عفیفه خانملرگه اینکان قباحتلکنی وبتون خاتون قزغه بولغان سوزنی عالم مطبوعاتقه قویدم، هرکم اوزی بلگانچه حکم ایتسون!

کوروچی.

کچکنه فیلیه‌تون

اوو.. شادلق،

نیقدر یوبیلی یاسیسمز بار ئلی!

مونه، الحمدلله رب العالمین ملتنگ یکرمی بیش یللق یوبیلیسون یاصادق، صاو سلامت اوزدردق. کوگللی بولدی... راحت ایتدك، بیرم ایتدك.... ایندی خدای نصیب ایتسه، کیله‌چك یوبیلیلرگه حاضرلانرگه کیره‌ك. ملتنی آلدن اویاتب بلدرتب قویارغه کیره‌ك. ملة ظورلرنگ قدرین بلسون، اوزینگ حقیر وکشی قدرین تقدیر اینوب بتره آلماغانلقین طانوسن. هدیه‌لرن حاضرله‌سون. یاکی یوبیلیینی نالوغلرگه حاضرله‌نسون. الحاصل، ایندی، اوزینه تیوشلینی اوزی بلسون؟ مونه شوشی قصدلر بله‌ن مین کیله‌چکده‌گی یوبیلیلرنگ بر قسمن یازب، ملتکه اعلام ایتم:

١) ١٩٨٢ نچی یلغه قدر هر بیش یلغه بره‌ر یوبیلی «ترجمان» وغصپرینسکیگه یاصالورغه تیوشلدر. جمعسی ١٥ یوبیلی. بو یوبیلیلرنگ همه‌سنده قزان شهرینه ایللیشه‌ر نسخه «ترجمان» غه مشتری طابو نالوغی صالونب، مذکور یلغه قدر ٧٥٠ مشتری طابو نالوغی صالنب تمام بولاچقدر.

بو یل آق آلتوندن یوزك هدیه ایتکان منقبیردینك هر بیش یلغه حلقه‌نی ظورایتقه بارب، مذکور یلك آق آلتوندن اشتیبلیتلر هدیه ایته‌رگه وبو یوبیلیده آق آلتوننی قرق وجهیدن گنه غصپرینسکیگه تشبیه اینکان بولسه‌ده، مذکور یلده وجه شبه‌نی ٤١ باصاب برسینه آق آلتوننگ آقلغینی غصپرینسکی ترجمانی باصب چقارغان آق کاغذگه تشبیه بولرغه تیوشدر.

٢) یتمش بیش یلدن حضرت مفتی الاسلام محمدیار سلطانف ذاتملرینگ مقام فتواغه آشووینه یوز یل طولادر. بو واقعه شبهه‌سز ملة ایچون ظور بیرم

برلاچقدر. شبهه‌سز، بوز یللق اول قدر مشقتلی خدمت ـ ملة طرفندن ئلله‌نیندی احترامل بـله‌ن قارشی آلونرغه تیوشدر.

٣) اون‌یلدن مشهور محررلرمزدن فاتح کریمن افندینك درسعادت کبری‌دن دارالفنون تمام‌ایتب قایتب، ملتمزگه خدمت‌اینه باشلاغانینه یکرمی بیش یل طولادر. اونبیش یلدن‌شولوق محررنك رمیپفلرگه قاتوشب، ملتچیلـکگه خدمت اینه‌باشلاغانینه‌یکرمی بیش یل طولادر. بو یوبیلی بتون‌بایلر ایچون‌بیك محترم کون بولرغه‌تیوشدر. بویلده‌فاتح افندینی آر-ینبورغ شهرندن دوماغه وکیل صایلاب، بتون‌ساتسیال دیموکراتلرنی واتفاق‌المسامینگه قوشاماغان مسلمان دیپوتاتلرنك‌همه‌سین‌دومادن‌قوروب‌چغاررغه‌وکالت‌نامه بیروب یبه‌رلورگه تیوشدر. سکز یلدن «وقت» غزیته‌سینك چغا باشلاغانینه اون یل طولادر. بو یلده بتون ملت اوچ کون طوتاش «یاشاسون «وقت»!«یاشاسون‌فاتح افندی»!«یاشاسون‌رمیپفلر»! دیب قچقرب طوررغه هم بتون ملی غزیته‌لر اول آیده فقط، شول یوبیلی وآثار حاضرله‌نـه طورغان هدیه‌لرنی‌گنه یازب طوررغه تیوشدر. بتون تاتار بایلری باش محررگه قارا آلتون اوستینه یاشل قارا بله‌ن «عیاش خلفه» دیگـان فیلیه‌تونی یازوب بیررگه تیوشدر.

یکرمی بیش یلدن «خیالمی حقیقتمی؟» نـك دنیاغه چغووینه یوبیلی یاصالب، شول یل شرفینه بتون تاتار کورسیسکالری دوکتور دوبروؤین ریاستی آستنده سایوز روسکی نارودده توریتسکی نامنده بر شعبه تشکیل ایتب، هیچ سیاست بله‌ن اشتغال اینمه‌سکه، بلـکه بایراق دیپوتاتلرغه ایکنچی خاتونلقغه باروب ترکلك ایچون جان فدا ایته‌رگه آنط اینه‌رگه تیوشلردر.

٤) ١٩١٦ نچی یلده صدری افندی مقصودینك پاربژده دارالفنون تمـام ایتب، پرافیسور بولا یازغانده‌غنه ملیکه خدمت اینه‌ر اوچون روسیه‌گه قایتووینه اون یـل طولادر. بو یلده «یولدز» غزیته‌سی ١٢ آی دائما صدری افندینی ماقتاب یازب طوروزغه وآنك اسمینه چغاریلا طورغان کانفیت وپاپیروسلر رسملرنی بله‌ن درج اینه‌رگه تیوشدر.

بو یلده صدری افندیگه کرستیانلر طرفندن، اوزینك مشهور ریچندن «کریستیانلر دوماغـه کرتلمه‌سکه تیوش» دیگان سوزین قارا طاقتاغـه یاشل بور بله‌ن یازیلب بیرلورگه تیوشدر. بویلده ملتچیلر صدرالدین افندینی ماقتاب، کوب ریچلر سویله‌ب، یا ئادن دیپوتات بولب بارزغه رضالغین اوتنورگه؛ ملی محررلردن یارالله‌الولی «جانسز‌کشی» اسملی براثر یازب، مقصودی شرفینه نشر اینه‌رگه تیوشدر.

٥) اوتز یللار چاماسندن احمد جان آبظی میداشی‌ننك طوغانینه یوز یل بولادر. بو یلنی آطی ولی اصول جدیده قبول ایتب، احمد جـان آبظینی توره‌لر حضورنده اش یورترگه پیتربورغه یبه‌ررگه آهیناتسیه یاصایاچقدر.

٦) ٢٤ یلدن یار الله الولینك «جانلی جنازه» اسملی اثرینك دنیاغه چغووینه ٢٥ یل طولادر.

بویلده آنك حقنده «وقت» غزیته‌سنده بر هفته اره‌تدن فیلیـه‌تون یازولـب طورب، مسلمان صالداتلرغه تاتار تلنده نماز چغارغان ایچون کوب تشکرلر اعلام اینولورگه، شهید عونی طرفندن ٢٥ تبن آثار هدیه حاضرلرگه اعانه بیرولرگه دمیر عزیز الاوقماصی طرفندن تاتارلرنك آرسلانلغی حقنده بیك گوزه‌ل بر قصیدهٔ‌غزلیه یازولرغه‌تیوشدر.

٧) ١٩٣٣ نچی یلده «بیبی جهان» نام درامانك نشر اینولووینه ٢٥ یل طولومناسبتی بله‌ن، تاتار دراما تورغلری طرفیندن. بر زور یوبیلی مجلسی یاصالوب،

ذاکر سید زاده‌گه بیك کوب هدیه‌لر بیرلورگه هم: «فقیر استودینتلر رومان اوقبقنه دنیاده طورا آلالر» دیب یازولغان آدریس تقدیم ایتولورگه تیوشدر.

عمومی اعلان

خانملر وافندیلر! مین ملة ایچون بویوبیلیلرنی آلدن کورسه‌تب، اعلان ایتدم. ظنمچه، بوافندیلرده اوز طرفلریندن میڭا بر یوبیلی تعیین ایته‌رگه ملة خدمتی جهتیندن بورچلیلردر. هم، انشاءالله، اوڭ ملتچیارمز، بوایشکه اوزلرینڭ اشانسه‌لر کیره‌ك. شولای بولغاچ مین اوزیمه‌ده بریوبیلی کوتم. واوڭ ملتچیلرمزنڭ بو یوبیلینی یاصاشوده مشارکة ایتولرینڭ شبهه ایتمیم، چونکه جمله‌مزگه معلوم اوڭ ملتچیلر اوزلرین کوته‌رگان کشنی بوش قویماسقه بتون کوچلری بله‌ن طرشالر.

بنڭگز طاشمحمد

مکتوبلر

محرر افندی بو مکتوبمنی الاصلاحقه درج ایتسه‌گز.

گیپنوتیزم فائده‌سی.

مین، بیش یلدن بیرلی خمر ایچو بله‌ن مبتلا ایدم. ۲۵۲نچی نومرو یولدز غزیته‌سینده فیودر آلؤوؤیچ سیتنیکوف جنابلرینڭ شول مهلك، دین ودنیا ایچون ضررلی آورودن دوالی ایکانن بلب، آڭار مراجعت ایتدم. فیودر آلؤوؤیچ سیانسلر بله‌ن دوالرغه طوتندی. اوّلگی سیانس اوشبو طریقچه بولدی. اوطرغان یپرمدن بر نیچه وقت طوغری بر یپرگه قارارغه قوشدی. مینده قاراب طوردم. شول وقتده میڭا یوقلارغه امر ایتدی، یکلگنه یوقلابده کیتدم. یوقو آرامده آیاقلرمنی آغاچ کبی قاتردی وبر آز وقت اوزغاچ یوقومدن اویاتدی. اوّلده آیاق وقوللرمده کوزه‌ن جییرو؛ یوراك سیکرو، آغز تمسزله‌نو شیکللی حاللر بار ایدی. یوقومدن اویغانوغه شول نرسه‌لر همه‌سی بتکان ایدیلر. یاڭادن بر نیچه کونلر یوروم بله‌ن، حاضر خمردن تمام اخلاصم قایتب، دشمان کوره باشلادم. مونه شونڭ ایچونده، مین فیودر آلؤوؤیچ سیتنیکوف جنابلرینه صمیمی کوڭلمدن رحمتلر اوقیم.

یولدز غزیته‌سی اداره‌سینه‌ده دلالتی ایچون تشکر ایتدم.

حسام‌الدین تاج‌الدین اوغلی.

اعلانلر

لغت کتابی «لغات خمس» باصلوب چقدی

اوشبو اسمده ترکیچه، عربچه، فارسیچه، روسچه، فرانسوزچه لغتلر، برسی آخرگه مناسبتی اعتباری ایله ۴۷ فصل اوزره ترتیب ایدلمشدر.

مذکور بش لساننڭ لفظلرینی تابو اوڭغای بولسون ایچون، ترکیچه‌سنی، حروف هجا ترتیبی ایله یازلوب هر قایوسنده برقاچ مرادف سوزلر هر تلنڭ اوز حروفاتی ایله یازیلدیغی کبی، بر تلنڭ لفظلرینی ایکنچی تل حروفی ایله‌ده کورساتلمشدر.

مذکور ترتیب ایله ۲ مڭدن زیاده سوزلرنی حاوی اولان اوشبو کتاب حاضرگه قدر مثلی کورلمامش، یالڭز لغت کتابیدر.

بناءعلیه هر طالب معرفتکه بر دانه‌سنی مالك بولق تیوشدر. بهاسی: بر صوم اولوب، پوچته‌مصارفی بله‌ن، بر صوم ۲۰ تین مجلدی: بر صوم قرق تین. اوندن زیاده آلوچیلرغه پوچته مصارفی آلنماس.

زاداتکامز نالوژ قیلوب یبارلماس.

داڭما مؤلفنده ومشهور کتابچیلرده صاتلور.

Посадъ Мелекесъ (Самар. губ.)
Имаму Камалетдину Т. Раимову.

فیدر الۋوۋیچ

سیتنیکف.

برنیچه وقتلرغه قزانده قالا.

Адресъ: Мочальная площадь, д. Серебряковой. Кв. Ситникова.

آرتق بولغانغه صاتلادر.

زورقاره‌آط: آش ایچون وجیگارگه یاراقلی، جواش اورته‌یاشلی.

آدرس: یاکی بیستـه ملاظریف الامیرخانی یورطینده.

«شعرلر کتبخانه‌سندن»

٥ نچی دفتر

یگرمنچی عصر قویاشی

میرسیاف کریمه‌بایف اثری:

بهاسی ۱۰ تین پوچطه ایله ۱۲ تین

همه کتابچیلرده صاتولا.

ناشرلرینه آدرس

Казань, типографія Шарафъ.

«مدرسهٔ محمدیه» اعدادیه صنفن تمام ایتمش برشاکرد اوقو، یازو، حساب، تاریخ، عربچه اوقتورغه قبول ایته‌در.

بالالار بولسه اویلرینه‌ده باروب اوقتادر.

آدرس اداره خانه‌ده.

بااصلوب چقدیلر

«کتاب» نشری

«شاگرد ویاشلر»

عمر تریئولف اثری

بهاسی ۲۰ تین پوچته حقی بله‌ن ۲۲ تین.

«ماوراءالنهرده سیاحت»

ظاهر بیگیف اثری

بهاسی ۳۰ تین پوچته حقی بله‌ن ۳٤ تین.

«نظاملی مدرسه»

بر برده‌لی کولکی

سعید رمیف اثری

بهاسی ۱٥ تین پوچته حقی بله‌ن ۱۷ تین.

بو اثرلرنی هربر مشهور کتبخانه‌لردن وناشرنڭ اوزیندن آلورغه ممکندر.

Казань, Книгоиздательству „Китабъ“

تنلری ضعیف یاخود اوقوده، آڭلاوده مشقت چیگه تورغان بالالر شولایوق قانلری آز، و اوزلرنده ضعیفلك حس ایته طورغان هم نیرۋه‌لری ضعیفله‌نگان، تیز کیفلری کیته طورغان، تورلی یه‌شده‌گی ظور کشیلر قوت کرتر ایچون بیك موفقیت بله‌ن.

دوکتر گامیلانڭ گه‌ماتاگه‌ن

Гематогенъ Д-ра Гоммеля دیگان دوانی استعمال ایته‌لر.

هضم قوتلنه، روح وتن قوتلری آرتا، بتون نیرۋه‌لر کوچله‌نه.

صاتلا هربر آپتیك وآپتیکرسکی مغازینلرده. آلغاندہ البته .Гематогенъ Д-ра Гоммеля دیب آلـگز